

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 2 АПРИЛА 1872.

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ ОВАКИ ПУТ.

ФРАНЦУСКО-ПРУСКИ РАТ.

(Свршетак.)

Ката. Бог да прости!

Милан. Да, отац! У Француску, или да си наплете лаворових венаца са победа, којима ће се цео свет дивити, или славно да погинем!

Поповић. Да погинеш! Но то бими требало!

Петровић. (Поповићу и Јеци). Тако вам треба!

Јеца (кроз плач). Милане драги, зар би ти нас оставио!

Ката. Бог да прости!

Милан. Да, отац, у Француску, већ сутра — још данас! Сваки је тренутак скун. Радо полазим, јер ће ме ваш благослов свуда пратити.

Поповић. Али, драги сине! Ја ћо велим да би ти могао остати и код куће.

Јеца. Да боме да може!

Петровић. А где, где Француза!

Милан. Никада отац! Зар нису Французи први људи на свету?

Поповић. То јест кад се узме...

Милан. Зар не држи читав свет са Французима?

Поповић. То јест, има људи, који и не држе.

Милан. То су само кратковиди људи, који не виде даље од носа.

Петровић (свети се.) Хоћеш, Илија, да браницши Прусе?

Јеца. За што, драги сине! Нису ни Французи баш сву мудрост кашиком попили.

Милан. Тако? А ћо је измислио кринолине шињоне? Где је прва мода него у Паризу!

Ката. Сад сте насељи, госпођо Јеџо!

Милан. За то немојте ме више задржавати. С Французима победа или смрт, то је моја лозинка. Па сада збогом, госпођице Марија! Седите лепо за фуруну, па читајте оцу новине.

Марија. Ви се варате, господине, ако мислите, да сте само ви вредан син наших родитеља, да само у вашим грудима гори пламен одушевљења за победу и славу. И ја сам вредна ћени својих родитеља! И ако сам женска, нисам ни ја кукавица!

Петровић (за себе). Шта је сада ово!

Марија. Да, господине Милане! И ако се не ћу борити у редовима храбрих јунаци, а оно ћу да се нађем на другом још славнијем месту. Рањени храбри пруски војници наћи ће у мени анђела хранитеља. Тешке ћу им ране завијати, самртницима пружати лађана напитка, а мртвима на гроб цвеће садити и венце плести!

Петровић. Шта ти јо? Шта ти то говориш?

Ката. Море, Марија, шта је теби!

Марија. Аха, брат Васо, хоћеш да браницши Прусе!

Јеца. Бог да прости!

Марија. Да, отац! Идем и ја, идем у пруски табор. Не ће се рећи, да је ваша ћени за господином Миланом заостала, па ако ће се г. Поповић имати чиме да поноси, имаћете и ви!

Петровић. Па зар нас да оставиш, твога отца!

Ката. Твоју матер!

Поповић. Хоћеш, Вако, да браниц Французе!

Јеца. Бог да прости!

Марија. Радо полазим! Ваш ће ме благослов свуда пратити, а баш ако какво француско тане учини крај моме млађаном животу, (кроз плач) а ви ће те потражити мој гроб и подићи камен са надгробним написом: Овде лежи Марија, која није трпила Французе!

Ката (кроз плач.) Слатко моје дете! (Мужу.) Томе си све ти крив са твојим проклетим новинама!

Јеца. Тако је! Свему томе су узрок те проклете новине!

Ката. Колико сам ти пута рекла, да се манеш тих проклетих новина, али коме говорим — глувом.

Јеца. Па зар ја нисам дosta говорила, ал' моје речи беху глас у пустињи!

Ката (љутито). Ето ти сада твојих Пруса!

Јеца (исто тако). Ето ти твојих Француза!

Петровић (шета по соби полагано). Хм, хм!

Поповић (исто тако). Хм! Шта велиш?

Петровић. Ја? Ништа!

Поповић. Хм!

Петровић. Шта си казао?

Поповић. Ја? Ништа!

Петровић. Овај...

Поповић. Онај...

Петровић. Ја бих ко рекао...

Поповић. И мени се свиди...

Петровић. Да је ова цела ствар од наше деце...

Поповић. Само комедија!

Петровић. Тако је! Него кад ствар добро промотримо...

Поповић. И промислимо...

Петровић. Није рђава комедија!

Поповић. Напротив, са свим добра!

Петровић. Са свим налик на ону шалу мало пре.

Поповић. Коју смо нас двоје представљали?

Петровић. Па шта сада да радимо?

Поповић. Ја ко велим да се чиним невшти!

Петровић. А ти се иначе не срдиш на мене?

Поповић. Боже сачувай! А ти?

Петровић. Није ми ни на крај памети!

Поповић. А ти ходи овамо! (Полете једно другом и загрле се.)

Петровић. Но, Като, шта си стала?

Поповић. Ти, Јеџо, шта звераш?

Ката. Та ми се управо и нисмо посвадали.

Петровић. (Милану.) А, Прускињо!

Поповић. А ти Французу, шта је с вама?

Милан. (Који су међу тим клемли) Склоп...

Марија. ...или смо — вечити мир!

Петровић. Фала богу, то је сртно прошло, а од сада не ћу држати ни с ким.

Поповић. До само са Србима!

Сви. Живили!

(Завеса пада.)

ДИСТАНЦА

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Мати и син.“) (Свршетак.) Кад ногледамо на целу ту приповест о матери и сину, пада нам на ум песник шахова стари Фирдузи у хајновој песми. Њему је шах обрекао неко тисуће „томана“, да му спева славу породице шахове. Кад песник доврши песму, пошли је шаху и чека „томане“. Било је

златни и сребрни томана. „Кад говори лупеж какав о томанима, обично мисли сребрне; али кад шах обриче томане, то могу бити само златни“. А кад шах посла томане, томани беху сребрни. Шах је био тврдица и омануо је песника. Исто тако и наша заматорјевши Бирхифајферка: да нам је мушка глава најпратала какву матер, ми јој не би на сумце веровали;

ал' кад је то стара госпа, ми јој одма верујемо, па се и љуто преваримо. Зар је ово мати? Јесте л' ви били кадгод мати, госпо Бирхфајферко? Опростите, што се нисмо толико начитали вашег животописа, ал' ми би рекли — да несте никад били. Ал' бар сте кадгод пожелели да будете мати. Но ако сте желели, да сте овака мати, онда несте знали шта желите: онда можете себи честитати, што вам је утроба исто тако јалова, као што вам је перо. — Мати после 15 година не познаје јединог сина, а позна га девојка, која је онда, кад га је последни пут видела, била дете од својих десет година! А кад га позна и увери се о његовој невиности, она му једва — једва прашта; а онамо је од жалости за њим за једну ноћ оседела!

Кад је већ мати тако педоношче, да какав је тек син! Он је с материном клетвом, ал' уверен о својој невиности, отишao у свет; стекао велико имање, одржао се здрав и чио, па се враћа дома, да му и мати оправти. Има ли већега шмокљана међу синовима овога света! — Ал' то вам не можемо замерити, госпо Бирхфајферко, та ви јамачно несте никад били — син!

Исто је тако чемерно створење и Селма, само што је још замазанија и од матере и од сина.

Ал' то су вам типови немачке породичне сентитенталности.

Још је по најживља слика фрагментарне појаве онога пасторчета, што је узрок материјој клетви; и нешто целокупнији створ материје снаје докторке, „медведове мечке.“

У таким медвеђим сликама огледа се, у осталом, понажверније права врлина немачкога духа.

Превод је чист и тачан, местимице и сувише тачан: Немачки „Bär“ — у Немаца је то умиљата порозишина зверка — није српски медвед.

Приказивачи обе главне особе могли су нас потпуно задовољити. „Мати“ особито при kraју прве половине и после у појави са сликом синовљом. Ако је још било што недостатак, од отога иде нешто на засуканост карактера. — Брачијев син био је у првој половини на висини свога дара, у другој се осетило, да нешто притискује неприродност положаја, но притисак је тај напао на успешан отпор. — „Селму“ ни много извежбанија глумица не би могла извучи из растинености и невероватности душевне јој основе, за то гђци приказивачици морамо признати смелост, којом се подуватила тог зајдатка. Као што је докторова „мечка“ најживљи облик, тако нам га је гђца Ленка Маринковићева и приказала живо, окретно и умиљато, по свом обичају. Оквир недељковићевог доктора доликоваша је ёлица, само је за медведа могао бити — незграпнији. — 3. —

СИТИЦЕ.

(„Фигарови сватови.“) Многима ће бити позната бомаршова шаљива игра „Фигарови сватови“, коју је дивна музика бесмртнога Моцарта овековечила, те за то не ће бити без интереса, да се упознамо како је постао тај комад.

Овај комад био је довршен у рукопису год. 1780 за време Лудвига XVI, а год. 1781 прими га „Театр-Франс“ за представу. Али како се у томе комаду нападало на француско племство и на тадање дворске грехе, то мораде опасни „берберин“ карантену издржати и 5 цензура претурити преко главе. Само заузимању принцева, кнезова па и самих министара има се захвалити, да се овај комад тек после три године, дакле год. 1784. априла могао први пут приказивати.

Прва представа забележена је у свима сувременим мемоарима. Тога дана беше још рано у јутру „Театр-Франс“ опкољен светином. Покушаји полиције да растера светину остану безуспешни, јер ова не само да је врата иставила, већ је и саломила гвоздену решетку, која је улаз пречила, и напунила је кућу далеко пре почетка представе. Најотменије госпе, да осигурају себи своје место, ручале су у женској гардероби. Представа је испала као ште се није ни очекивало. Осамдесет и шест пута, скоро једно за другим, представљао се овај комад, а на представама беше не само цео Париз, већ и цела околица, људи из најдаљих француских провинија, а странци из свију европских земаља. За време од 8 месеца пало је на каси 346,197 ливара. Писац је добио тантријему од 41,499 ливара. Међу тим комад стече на број силних пријатеља, који су писаца критикама, епиграмима и сваковрсним анегdotама нападали. Бомарш бринио се жестоко, најпосле је повикао у „Париском Журналу“: „По што сам у пркос лавовима и тигровима прорио да ми се комад представља, не ћу се дуже због његовога успеха са стеницама клати.“ Речи „лавовима и тигровима“ истумаче његови противници да се краља тичу. Краљ се баш картао кад му то рекоше, те тако расређен напише на карти — кажу на зеленој седмици — заповест, да Бомарш ће ујасне, што се ипчи између 8 и 9 марта год. 1785 и догодило. После пет дана пусте писаца и овај се покаже публици при једној од најсајјнијих представа свог комада, на којој су сви министри били присутни.

Комад је овај тако популаран, да вође страваца у Севиљи показују странима сокак и кућу, у којој је живио бербер Фигаро. Фигаро измишљена особа добила је дакле реалне битности. Ово је највећа слава песничког умотвора! K.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ИЗВАН

ПРЕДСТАВА 49.

ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 2 АПРИЛА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРANI:

ПАРИСКИ КОЛОТЕР.

ШАЉИВА ИГРА У 2 РАДЊЕ, ОД БАЈАРА, С НЕМАЧКОГ ПРЕВЕО Л. ТЕЛЕЧКИ.

ОСОБЕ:

Морен, ћенерал	Брани.
Емил, син му	Лесковић.
Моренова, снаја ћенералова	Ј. Маринковићка
Илер, собник ћенералов	Соколовић.
Менјерова	Ј. Шоповићева.
Јосиф, { њена унучад	Ј. Јовановићка.
Елиза, { слуга	Л. Хацићева.
Бизо, агтуар код порезништва	Рашић.
Први { слуга	Живковић.
Други { слуга	Бунић.

Збива се у Паризу: прва радња код Менјерове; друга у двору ћенерала Морена.

Ко од наших претплатника жeli своја места за ову представу задржати, нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдуже до 11 сахата пре подне.

Г. Ј. ЈОВАНОВИЋКА ЧЛАН НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У БЕОГРАДУ КАО ГОСТ.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 нов. а. вр. и то: у трговини Пере Попадића, Паје Мирољевића, Стеве Ратковића и Јоце Филиповића, у срп. народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.